

⊕ زمستان ۱۳۵۹ پیش از عملیات نصر. بنی صدر فرماندهی نیروهای مسلح را به عهده داشت. در ردیف عقب چمران نشسته است؛ وزیر دفاع و فرمانده نیروهای ستاد جنگ‌های نامنظم.

«بنی صدر یا عمداً تلاش کرده است تا قدرت نیروی زمینی ارتش را با فرستادن تانک‌ها به خطوط مقدم به نمایش بگذارد و یا این که رهبری مذهبی ایران [از در اختیار قرار دادن] پیاده نظام پاسدار خودداری کرده است. بسیاری از تلفات و ضایعات ایرانی‌ها در نبرد ۵ ژانویه ۱۹۸۱ به دلیل عدم توانایی آن‌ها در اجرای مانور و تدارک مجدد در گل وارد آمد. قوای زرهی ایران در این حمله بیش از آن که در اثر آتش عراق دچار شکست شود، در پی فرورفتن [در گل] و رها کردن [تانک‌ها] از هم پاشید... در مجموع، خسارت‌های ایران در این عملیات سنگین بود و حدود ۱۰۰ دستگاه تانک ام-۶۰ و تانک‌های چیفتن نابود شد و ۱۵۰ دستگاه هم به دست عراقی‌ها افتاد. عراق هم حدود ۵۰ تانک تی-۶۲ خود را از دست داد.»

آنتونی کردزمن، کتاب درس‌های جنگ مدرن

طرح عملیات نصر آماده شد که بر اساس آن رزمندگان می‌بایست در مرحله‌ی اول جفیر و پادگان حمید را آزاد می‌کردند، در مرحله‌ی دوم کوشک، طلاپییه و ایستگاه حسینیه را و در مرحله‌ی سوم خر مشهر را. بعد از آن هم عملیات تا نزدیکی‌های بصره‌ی عراق ادامه می‌یافت.

× شکست در هویزه

عملیات در پانزدهم دی‌ماه سال ۱۳۵۹ آغاز شد و پیش‌روی خوب نیروها در مرحله‌ی اول امید به پیروزی عملیات را زیاد کرد. نیروهای سپاه سریع‌تر از بقیه‌ی نیروها پیش رفتند و از نیروهای ارتش فاصله گرفتند. آتش بسیار سنگین دشمن و حمله‌ی هواپیماها به نیروها، ادامه‌ی عملیات را که پیش‌روی به سمت پادگان حمید و جفیر بود ناتمام گذاشت.

به نیروهای زرهی دستور عقب‌نشینی دادند در حالی که نیروهای علم‌الهدی از نیروهای زرهی جلوتر بودند. نیروهای زرهی ایران که عقب‌نشینی کردند، نیروهای عراق پیش آمدند و گروهی را که جلوتر بودند (علم‌الهدی و یارانش را) محاصره کردند. به‌رغم مقاومت مردانه‌ی گروه محاصره‌شده، عراقی‌ها آن‌ها را شهید کردند، به پیش‌رویشان ادامه دادند و تمام شهر هویزه را اشغال کردند. بعد هم شهر را غارت و

× منابع پرده‌ی سوم و چهارم

- 1980, October 10; **The Los Angeles Times**
- 1980, October 5; **The Miami Herald**
- 1981, February 27; **The Miami Herald**
- **ویرانه‌های آباد**، جعفر شیرعلی‌نیا، سعید زاهدی، فاتحان، چاپ اول، ۱۳۸۸.
- **خرمشهر در جنگ طولانی**، مهدی انصاری، محمد درودیان، هادی نخعی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۹۰.
- **تحلیل عملیات بیت‌المقدس**، نصرالله معین‌وزیری، دانشکده‌ی فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی، چاپ اول، ۱۳۸۲.
- **جنگ بازبایی ثبات**، محمد درودیان، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، چاپ اول، ۱۳۷۸.

مردمش را به بصره فرستادند. مواد غذایی، فرش و وسایل مردم هویزه را با ماشین‌های جنگی به بصره و شهرهای دیگرشان می‌بردند و می‌فروختند. بعد هم با بولدوزر و ماشین‌آلات سنگین شهر را ویران و خانه‌ها، ساختمان‌ها و به‌خصوص اماکن مذهبی را منهدم کردند.